

KESKUSTAN YHTENÄISKOULUN LUONTOKARTOITUS 2022

RAPORTTI

Vaasan kaupunki, kaavoitus

26.10.2022

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1. SELVITYSALUE	4
1.1. Sijainti.....	4
1.2. Kaavoitustilanne.....	9
2. ARVIO LAJI-INVENTOINTIEN TARPEESTA KAAVA-ALUEELLA	10
2.1. Tausta-aineistot.....	10
2.2. Maastokäynnit 2022.....	10
2.3. Laji-inventointien tarve.....	11
3. TULOKSET	12
3.1. Pesimälinnusto.....	12
3.2. Lepakot	13
4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUUN.....	17
5. LÄHTEET	18

Päiväys:	26.10.2022
Raportin laadinta:	Aarni Nikkola, Jan Nyman, Vaasan kaupunki © 2022
Kuvat:	Jan Nyman, Aarni Nikkola
Kartat:	Vaasan kaupunki, kaavoitus © 2022

JOHDANTO

Keskustan yhtenäiskoulun asemakaavan ak1121 suunnittelualueella on voimassa asemakaavat ak560, ak446 ja ak379. Kaavojen valmistumisen jälkeen on ilmennyt tarvetta muuttaa kaavaratkaisuja tietyiltä osin. Kaavaprosessin tavoitteena on laatia alueelle tonttijako ja asemakaava sekä säilyttää kortteleiden käyttö opetuskäytössä. Tavoitteena on myös osoittaa sijainti uudelle koulutoimintaa palvelevalle rakennukselle, sekä mahdollisille laajennustarpeille.

Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, johon kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §).

Lisäksi Euroopan unionin luontodirektiivillä (92/43/ETY) ja lintudirektiivillä (79/409/ETY) on luontoarvojen selvittämiseen ohjaava vaikutus maankäytön suunnittelun yhteydessä. Direktiivien tavoitteita on kirjattu luonnonsuojelulakiin sekä metsä- ja vesilakiin.

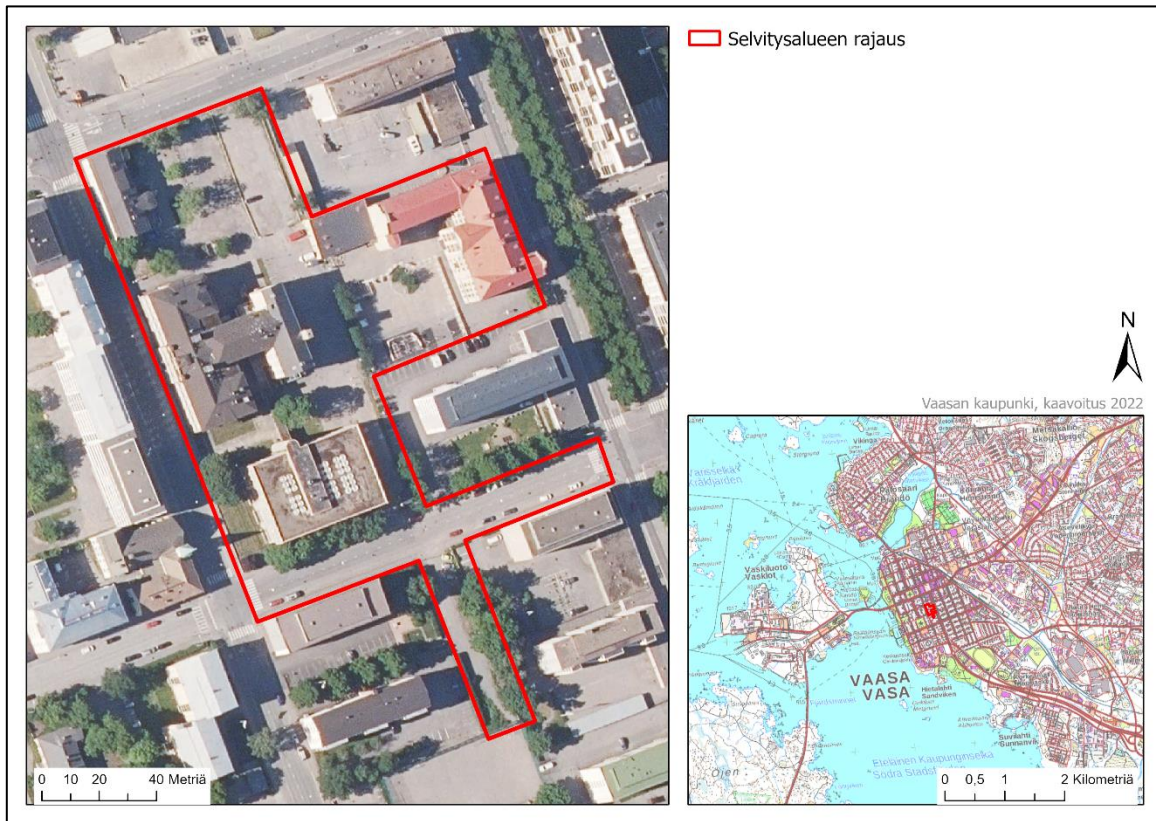
Alueen maastokäyntien yhteydessä vuonna 2022 selvitysalue arvioitiin pienialaiseksi asemakaava-alueeksi. Arvion perusteena on selvitysalueen sijainti rakennetun alueen tuntumassa ja suunnittelualueen pieni kokonaispinta-ala. Yleis- ja asemakaavojen suunnittelua varten laadittavien luont selvitysten ohjeistuksen mukaan pienialaisen asemakaava-alueen suunnittelu voi koskea esimerkiksi asemakaavamuutosta, uutta asemakaavaa rakennetulle alueelle tai asemakaavan laatimista alueelle, jossa on vain vähän luonnontilaisia alueita. Pienialaisen asemakaavan ollessa suunnittelualueena luontoarvojen selvittämiseen riittää yleensä maastokäynti paikan päällä sekä olemassa olevan tiedon tarkistaminen (Huttunen & Pahtamaa 2002).

Tarkempien laji-inventointien tarve tarkistettiin vuoden 2022 maastokauden aikana. Raportin ovat laatineet ympäristöinsinöörit Aarni Nikkola ja Jan Nyman Vaasan kaupungin kaavoituksesta. Hankeharjoittelija Jessica Sjöblom on osallistunut lepakkokartoituksen maastotöihin.

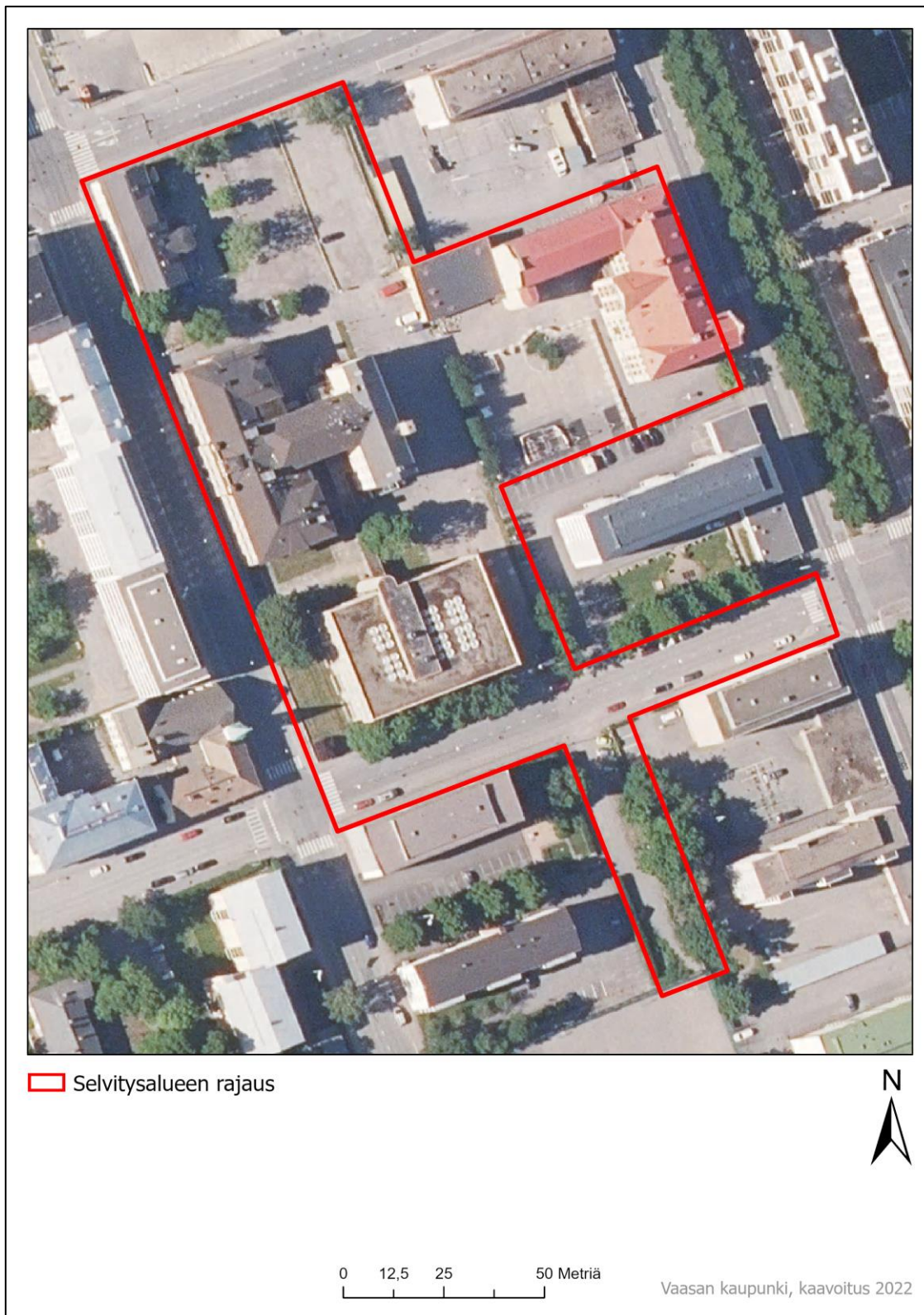
1. SELVITYSALUE

1.1. Sijainti

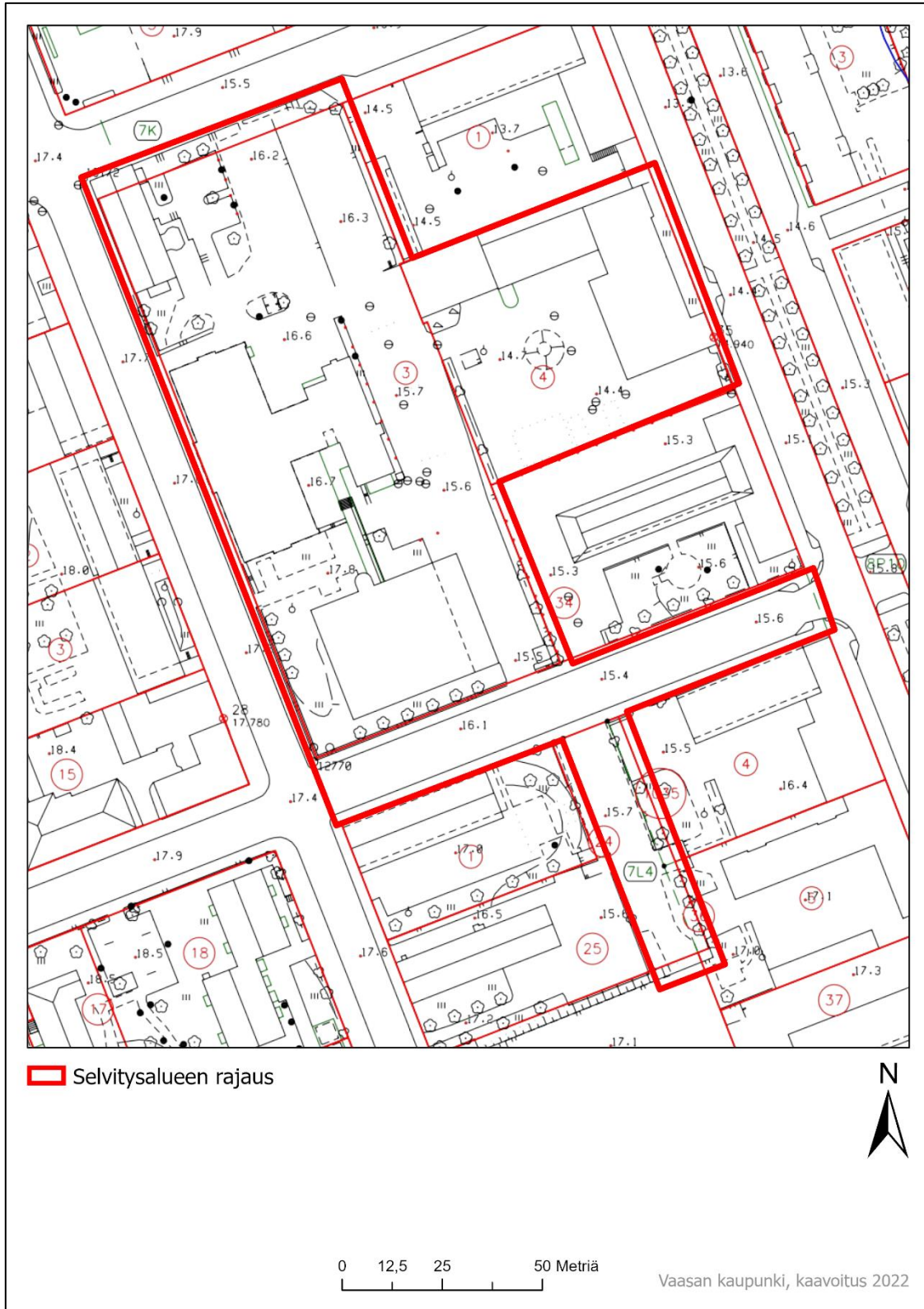
Keskustan yhtenäiskoulun selvitysalue sijaitsee Vaasan ydinkeskustassa ja sen pinta-ala on noin 1,7 hehtaaria. Selvitysalueelta Vaasan torille on matkaa alle puoli kilometriä. Selvitysalue rajautuu pohjoisessa Rauhankatuun, idässä Kauppapuistikkoon, etelässä Kasarminkatuun ja lännessä Raastuvankatuun. Selvitysalueen raja on esitetty kartoilla 1–4.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Kartta 2. Selvitysalue ilmakuvassa esitettynä.

Kartta 3. Selvitysalue pohjakartalla esitettyä.

Kartta 4. Selvitysalue peruskartalla esitettynä.

Kuva 1. Selvitysalueen läpi kulkeva Kansakoulunkuja.

Kuva 2. Selvitysalueen pohjoispuolella sijaitseva pysäköintialue.

2. ARVIO LAJI-INVENTOINTIEN TARPEESTA KAAVA-ALUEELLA

2.1. Tausta-aineistot

Luontokartoituksen tausta-aineistona käytettiin seuraavia lähteitä:

- Vaasan kaupungin luontotietokannan havainnot vuosilta 2008–2021
- Vaasan kaupungin metsäsuunnitelman kuviotiedot 2020–2030
- Suomen Lajitietokeskuksen viranomaisportaalin havainnot

Kuva 3. Selvitysalueen eteläpuolella kulkeva Kasarminkatu.

2.2. Maastokäynnit 2022

Keskustan yhtenäiskoulun selvitysalueelle tehtiin yhteensä 7 maastokäyntiä aikana 25.4.–15.8.2022. Maastokäyntien tarkoituksena oli kartoittaa alueen lepakot, pesimälinnusto sekä kuvata kohdetta. Samalla todettiin, että alueella ei ole luonnontilassa olevaa ympäristöä. Maastotyöt ajoitettiin siten, että ajankohta oli paras mahdollinen eri lajiryhmien esiintymisen selvittämiseen (Huttunen & Pahtamaa 2002).

Maastoinventoinneissa sovellettiin ohjeistuksia, joita on annettu eri eliöryhmien kartoituksiin (Söderman 2003). Lajiryhmien inventoinnissa käytetyt menetelmät on kuvattu tarkemmin tämän raportin osiossa tulokset.

2.3. Laji-inventointien tarve

Liito-orava

Selvitysalueella ei ole metsää, missä voisi sijaita liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Selvitysalueella ei ole puustoisia yhteyksiä, joita liito-orava voisi käyttää kulkuyhteyksinä eri elinpiirien välillä. Liito-oravakartoitusta ei katsottu tarpeelliseksi tehdä.

Pesimälinnusto

Vaasassa vuosina 2004–2021 linnustoselvityksistä kerätyn tiedon perusteella arvioitiin, että alueen pinta-ala ja habitaatti huomioiden pesimälinnuston lajimäärä jää tällaisilla alueilla vähälajiseksi. Pesimälinnustoselvitys päätettiin tehdä atlasmenetelmällä.

Lepakot

Lepakoiden esiintyvyys arvioitiin selvitysalueella pieneksi aiemman tiedon perusteella. Lepakoiden päiväpiilojen todettiin olevan kuitenkin mahdollisia alueella, sillä lepakot käyttävät muun muassa vanhojen rakennusten ullakoita päiväpiiloinaan. Lepakkokartoitus selvitysalueella päätettiin tehdä reittikartoitusmenetelmällä.

Viitasammakko

Kartta-analyysin mukaan selvitysalueella ei ole viitasammakolle sopivia lampia, jotka voisivat olla lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Myöskään maastokäyntien yhteydessä ei havaittu viitasammakon elinympäristöksi soveltuvaa ojastoa tai muuta vesistöä. Lajitietokeskuksen viranomaisportaalissa ei ollut aikaisempia havaintoja suunnittelualueen läheisyydestä.

3. TULOKSET

3.1. Pesimälinnusto

Pesimälinnusto selvitettiin atlasmenetelmällä, jonka tuloksena saatiin alueella havaituista lintulajeista pesimisvarmuusindeksit (Väisänen, Lammi & Koskimies 1998). Pesimisvarmuusindeksit on luokiteltu seuraavasti:

1. *Havaittu pesimäaikana, ei todennäköisesti pesi alueella*
2. *Mahdollinen pesintä (havaittu yksittäinen lintu tai lintupari kerran sopivassa pesimäympäristössä)*
3. *Todennäköinen pesintä (pysyvä reviiri, lintu rakentamassa pesää, varoittelemassa, hyökkäilemässä, näyttilemässä siipirikkoa)*
4. *Varma pesintä (nähty pesä, havaittu linnun menevän pesään tai lähtevän pesästä, nähty juuri lentokykyiset poikaset tai untuvikot, emo kantamassa ruokaa, hautova emo, poikasten ääntelyä pesässä)*

Selvitysalueelta pyrittiin löytämään erityisesti EU:n lintudirektiivin liitteen I lintulajit (79/409/ETY) ja Suomen uhanalaisuusluokituksen lintulajit (Hyvärinen, Juslén, Kemppainen, Uddström & Liukko 2019). Linnustokartoituksen maastotyöt teki ympäristöinsinööri Jan Nyman Vaasan kaupungin kaavoituksesta.

Linnustokartoitukset tehtiin 25.4., 23.5. ja 13.6.2022. Selvitysalueen pesimälinnuston lajimäärä jäi erittäin vähäiseksi johtuen alueen rakennetusta luonteesta. Alueella havaituista yhdeksästä lajista vain tervapääskyn pesiminen alueella oli todennäköistä. Alueella havaittiin lapintiira, joka on EU:n lintudirektiivin (2009/147/EC) liitteen I laji. On mahdollista, että muutama lapintiira pesi alueen rakennusten katoilla.

Uhanalaisuusarvioinnin lintulajeista alueella tavattiin erittäin uhanalaiseksi (EN) määritellyt tervapääsky ja varpunen sekä vaarantuneista (VU) lajeista harmaalokki. (Hyvärinen ym. 2019.)

Taulukko 1. Suunnittelualueen pesimälinnusto kesällä 2022. Taulukossa lajien pesimisvarmuusindeksi ja uhanalaisuusarviointi. Taulukossa käytetyt lyhenteet: 1 = havaittu alueella, 2 = mahdollinen pesintä, 3 = todennäköinen pesintä, 4 = varma pesintä. EU DI = EU:n lintudirektiivin (2009/147/EC) liitteen I laji.

Laji	Tieteellinen nimi	Pesimisvarmuusindeksi	Suojeluluokitus
Meriharakka	<i>Haematopus ostralegus</i>	2	
Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>	1	VU
Lapintiira	<i>Sterna paradiseaea</i>	2	EU DI
Kesykyyhky	<i>Columba livia</i>	1	
Tervapääsky	<i>Apus apus</i>	3	EN
Talitiainen	<i>Parus major</i>	2	
Naakka	<i>Corvus monedula</i>	2	
Varpunen	<i>Passer montanus</i>	1	EN
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	1	
Yhteensä lajeja	9	9	4

Kuva 4. Harmaalokki on vaarantunut laji.

3.2. Lepakot

Lepakot ovat olleet rauhoitettuja Suomessa jo vuodesta 1923 lähtien. Nykyinen suojelu perustuu Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteeseen IV (a). Suomessa EU:n luontodirektiiviä

toteuttaa luonnonsuojelulain 49 §, jonka nojalla luontodirektiivin liitteessä IV (a) määriteltyjen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Suomessa kaikki vakituisesti tavattavat lepakkolajit kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin. Lisäksi lepakot ovat rauhoitettuja luonnonsuojelulain 38 § nojalla, minkä johdosta niiden tahallinen pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen on kielletty.

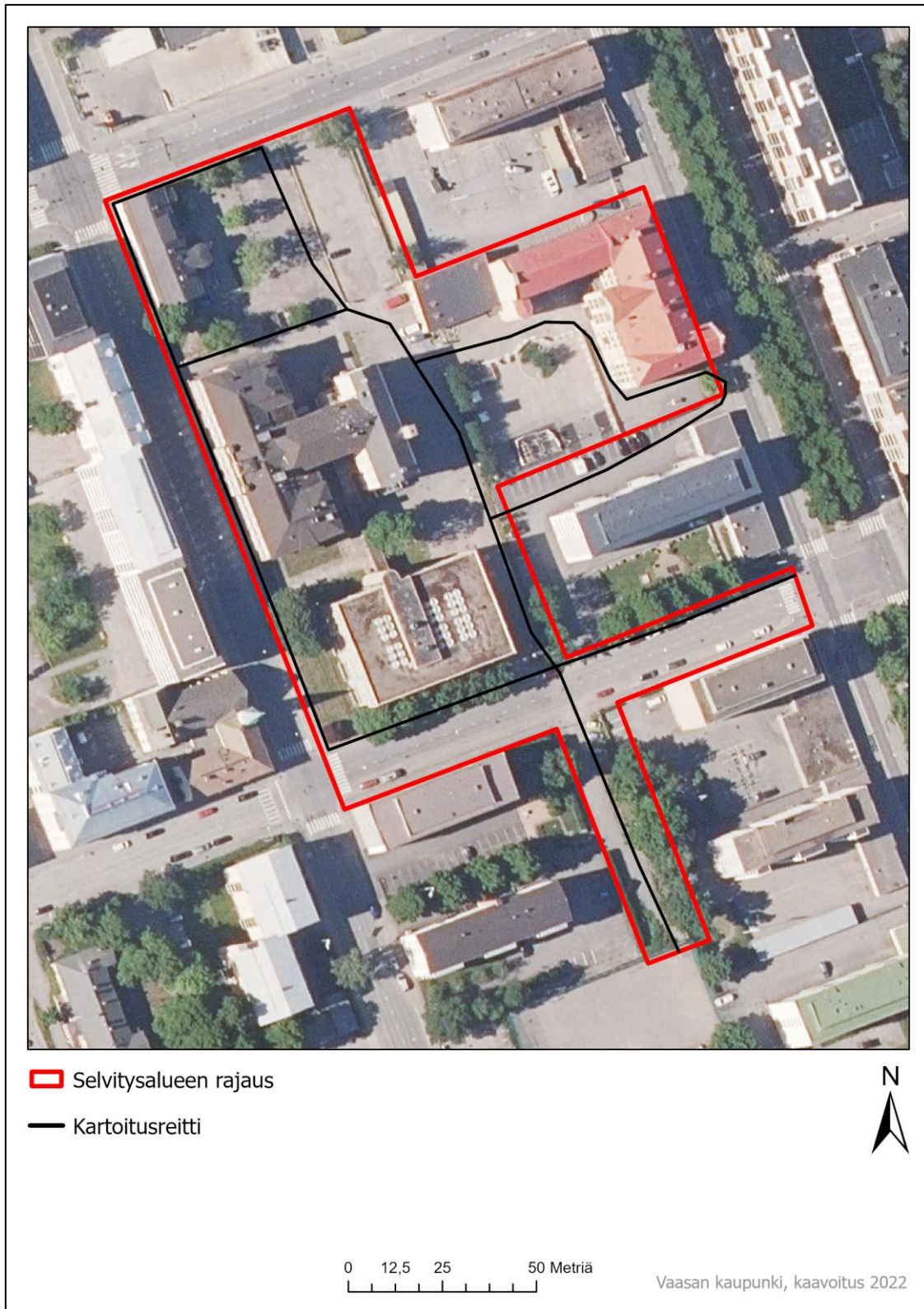
Selvitysalueen lepakkokartoitus tehtiin reittikartoitusmenetelmällä. Tätä menetelmää käytettäessä selvitysalue inventoidaan vähintään kolme kertaa maastokauden aikana, etukäteen suunnitellun reitin mukaan. Reitin tulee kattaa mahdollisimman tarkasti lepakoiden käyttämät alueet kuten metsät, puistot ja rakennetut alueet. Lisäksi reitin tulee kulkea alueen eri biotooppien halki lukuun ottamatta laajoja pelto- ja hakkuualueita sekä taimikoita. Reitti suunnitellaan kulkemaan esimerkiksi polkuja pitkin, jolloin kartoituksen toistettavuus on helpompaa jatkossa. Lepakkokartoitusreitti on havainnollistettu kartalla 6. (Hagner–Wahlsten 2007.)

Lepakkokartoituksen maastokäynnit tehtiin kolmena iltana 27.7., 2.8. ja 15.8.2022. Kartoitusiltoina sääolot olivat ohjeistuksen mukaiset. Kartoitusohjeistuksen mukaan inventointi tulee tehdä vähintään +5 celsiusasteen lämpötilassa, jotta lepakoiden ravintoeläimet eli lentävät hyönteiset olisivat ilmassa. Sateisessa, tuulisessa ja viileässä säässä lepakot eivät ole aktiivisia. (Hagner-Wahlsten 2007, Sierla ym. 2004.)

Selvitysalueen reittikartoituksissa havaittiin yhteensä vain yksi lepakko. Lepakkohavainto määritettiin pohjanlepakoksi. Havainto on samantyyppinen kuin vastaavissa kartoituksissa Vaasassa aiemmin eli yksittäiset rakennetuilla alueilla tai niiden tuntumassa havaitut lepakot ovat kohtalaisen yleisiä Vaasan seudulla. Useimmin rakennetuilla alueilla havaitaan pohjanlepakoita. Lepakkohavainnot ovat esitetty taulukossa 2. Havaintopaikat ovat esitetty kartalla 7.

Taulukko 2. Selvitysalueen lepakkokartoituksen tulokset.

PVM.	Pohjanlepakko	Viiksisiihippalaji	Vesisiippa	Siippalaji	Yhteensä
27.7.2022	0	0	0	0	0
2.8.2022	0	0	0	0	0
15.8.2022	1	0	0	0	1
Yhteensä	1	0	0	0	1

Kartta 6. Lepakkokartoitusreitti.

Kartta 7. Reittikartoituksessa havaittu lepakko.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUUN

Selvitysalueelle tehtiin luontokartoitus maastokauden 2022 aikana. Luontokartoituksen taustalla on maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka 9 § velvoittaa tekemään riittävät selvitykset ennen maankäytön suunnittelua. Maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi EU:n luontodirektiivi (92/43/ETY), lintudirektiivi (79/409/ETY) sekä luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilaki ohjaavat luontoselvityksen laadintaa.

Maastokartoituksen perusteella voidaan esittää seuraavat huomiot alueen luonnonoloista:

- Alueen luontokartoituksessa ei löydetty luonnonsuojelulla suojeltuja luontotyypppejä.
- Pesimälinnustoon havaittiin yhteensä 9 lintulajia, joista vain tervapääskyn arvioitiin pesivän alueella. EU:n lintudirektiivin liitteen I (79/409/ETY) lajeista alueella nähtiin lapintiira.
- Uhanalaisuusarvioinnin lintulajeista alueella tavattiin erittäin uhanalaiseksi (EN) määritellyt tervapääsky ja varpunen sekä vaarantuneista (VU) lajeista harmaalokki.
- Selvitysalueelta ei löytynyt liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä.
- Lepakkokartoituksessa ei löydetty luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisia lepakoiden lisääntymistä tai levähdyspaikkoja. Reittikartoituksessa havaittiin yksi pohjanlepakko. Mikäli alueella puretaan olemassa olevia rakennuksia, tulee rakennusten sisätilat tarkistaa lepakoiden päiväpiilojen varalta.
- Maastossa arvioitiin, että selvitysalueella ei esiinny muita Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) nisäkä- ja matelijalajeja eikä sammakkoeläimiä.

Maastokauden 2022 aikana selvitysalueen luonnonolot inventoitiin asemakaavoituksen pohjatieliksi. Luontokartoituksen tietoja voidaan hyödyntää jatkossa asemakaavan luontovaikutusten arvioinnissa sekä asemakaavan toteutumisen jälkeen mahdollisesti tehtävässä seurannassa.

5. LÄHTEET

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002. Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste. Oulu 2004.

Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Edita 2003.

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998. Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki. 567 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus–Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Hagner–Wahlsten, N. 2007. Lepakot ja maankäytön suunnittelu. Koulutustilaisuus Vaasassa 8.5.2007.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. Helsinki 2004.